

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

**DANSSTUDIES
FEBRUARIE/MAART 2017
MEMORANDUM**

PUNTE: 100

Hierdie memorandum bestaan uit 17 bladsye.

NOTA VIR NASIENERS:

Hou streng by hierdie memorandum wanneer nagesien word. Die standaardiseringsproses tydens memorandumbesprekings verseker dat die memorandum die meeste moontlike antwoorde deur kandidate dek. Elke nasiener moet dit verstaan en op konsekwente wyse toepas. In sommige kwalitatiewe vrae moet jy jou professionele en ingeligte oordeel uitoefen.

Skryf kort kommentaar, gee redes waarom 'n punt opgestoot of afgebring is as die memorandum nie 'n duidelike riglyn gee nie en jy jou eie oordeel moet gebruik.

Hierdie vraestel moet deur ervare dansonderwysers/-beamptes/-adviseurs nagesien word aangesien dit spesialiskennis vereis.

- By sommige vrae het kandidate 'n keuse. Indien kandidate albei vrae beantwoord het, sien slegs die antwoorde op die eerste vraag na.
- Kandidate kan 'n wye verskeidenheid antwoorde gee, afhangend van wat hulle in die klas behandel het.
- Die rubrieke lei die nasienwerk volgens kognitiewe vlakke en moeilikheidsvlakke.
- Nasieners moet NIE volpunte vir 'n antwoord wat oppervlakkig en ontoereikend is, toeken NIE.
- Lees en evalueer die hele antwoord voordat regmerkies gemaak word en punte toegeken word. Een regmerk is een punt.
- Wees op die uitkyk vir wat die kandidaat weet, en nie vir wat hy/sy nie weet nie.
- Sleutelwoorde is in vetdruk om nasienwerk te lei.

AFDELING A: VEILIGE DANSPRAKTYK EN GESONDHEIDSORG**VRAAG 1: VOEDING EN GEESTESGESONDHEID****NOTA VIR NASIENER:**

Baie moontlike antwoorde kan deur die kandidate verskaf word.

Indien die kandidaat slegs eenwoord-antwoorde gee, ken slegs halwe punte toe.

KOGNITIEWE VLAKKE:

1.1 = 5 punte MEDIUM-vlak

1.2 = 2 punte LAE vlak

1.3 = 3 punte LAE vlak

MOONTLIKE ANTWOORDE:

1.1 **Kandidate kan op baie verskillende maniere antwoord, beide 'n gebalanseerde dieet en die voordele kan ingesluit wees.**

'n Verduideliking van 'n gebalanseerde dieet, bv.

'n Gebalanseerde dieet sluit al die hoofvoedselgroepe in om te verseker dat die liggaam op sy beste kan werk, byvoorbeeld:

Komplekse koolhidrate:

- Dit produseer die meeste energie en moet die grootste deel van die dieet uitmaak, want dit sal jou deur baie ure van repetisies en optredes krag gee.
- Dit word stadiger verteer wat 'n stadige en stabiele bron van energie is.

Proteïene:

- Bou en onderhou jou liggaamsweefsels.
- Dit is belangrik vir spierherstel en groei.

Suiwelprodukte:

- Dit is belangrik om kalsium in die been op te bou. Onvoldoende kalsium veroorsaak bros bene wat maklik kan breek of versplinter.

Vrugte en groente:

- Wanneer groente en vrugte geëet word, word die vitamïene en minerale aan die liggaam verskaf wat nodig is vir algehele welstand.
- Vitamïenaanvullings moet gebruik word as die liggaam te min ontvang uit die kos wat geëet word, sodat die danser nie gereeld siek word en dikwels van die werk of klasse afwesig is nie.

Vette:

- 'n Klein hoeveelheid is nodig sodat organe, soos die hart en brein, optimaal kan funksioneer.
- Enige ander geskikte antwoorde, soos vloeistowwe.

Voordele van goeie voeding vir 'n danser se optrede/danswerk sluit in:

- Verhoogde energievlakke
- Verhoogde verstandelike wakkerheid
- Verhoogde fiksheidvlakke
- Handhaaf ideale gewig
- Herstel gouer van siekte/beserings
- Vermoë om hoër stresvlakke te hanteer – emosionele welstand
- Verhoogde krag – spiermassa
- Positiewe houding teenoor oefening/opleiding en optrede/dans

(5)

- 1.2 **Kandidaat kan enige TWEE simptome van stres en spanning gee:**
- Dansers sal moeg wees wat hulle oordeel tydens klasse/repetisies en optredes sal aantas.
 - Eetversteurings as gevolg van 'n swak dieet kan 'n danser se toekomstige loopbaan ernstig benadeel.
 - Fisies – spierspanning/styfheid, krampe, pyn, gereelde verkoues, vinnige hartklop.
 - Verstandelik/Geestelik – buierigheid, geïrriteerdheid, ongelukkigheid sal voorkom dat die danser suksesvol met ander in die dansklas kan saamwerk/meewerk.
 - Tekort aan slaap of slaap te veel – die gevolg is 'n gebrek aan konsentrasie in die dansklas wat tot beserings kan lei.
 - Verlies aan eetlus of eet te veel – dit kan die danser se selfbeeld beïnvloed en lei tot 'n gebrek aan selfvertroue.
 - Enige ander geskikte antwoorde.

(2)

- 1.3 **Kandidaat moet enige DRIE ontspanningstegnieke duidelik beskryf, bv.:**
- Skep vir jouself 'n veilige ruimte waar jy ontspanningstegnieke, soos denkbeelde/asemhaling, kan toepas en jou gedagtes tot bedaring kan bring.
 - Afkoeltegnieke om spiere te laat ontspan, soos stadige strekwerk.
 - Kandidate kan 'n spesifieke tegniek, bv. joga of meditasie, gee.
 - Enige ander geskikte antwoorde.

(3)

[10]

VRAAG 2: FIKSHEIDSKOMPONENTE**KOGNITIEWE VLAKKE:****5 punte = LAE vlak vir die naam en definisie****10 punte = MEDIUM-vlak vir verduideliking****MOONTLIKE ANTWOORDE:****Ken ½ punt toe as 'n kandidaat slegs die naam sonder 'n definisie verskaf.**

- **Kernstabiliteit:** die krag in die middel van die liggaam, buik/romp en rug.
- **Krag:** die vermoë van 'n spier om mag/krag teen swaartekrag uit te oefen.
- **Soepelheid:** 'n wye reeks bewegings wat in die gewigte moontlik is.
- **Uithouvermoë:** die volhardingsvermoë van die liggaam om vir langer tydperke te dans/op te tree.
- **Neuromuskulêre vaardighede:** die vermoë van die brein om boodskappe met 'n onmiddellike reaksietyd na die liggaam te stuur.

(5)

Verduidelik hoe elke komponent tot 'n danser se optrede/dansvernuif bydra. Baie van die voordele is op verskeie komponente van toepassing. Evalueer die hele antwoord. Moenie punte vir antwoorde wat in hierdie kolpunt herhaal word, toeken nie.

Tien duidelike feite = 10 punte.**Krag:**

- Sterker spiere beteken meer komplekse bewegings wat uitgevoer kan word en jy kan ook langer in posisie bly, d.i. die spiere kan swaartekrag weerstaan.
- Kan hysings uitvoer en hoër spring.

Soepelheid:

- Dra by tot grasia en gemak van bewegings.
- Dans sal moeiteloos lyk.
- Dansers sal groter bewegingsomvang hê.

Kernstabiliteit:

- Kan bewegings beheer.
- Maak balanseer makliker.
- Behou/Handhaaf goeie houding.
- Kan liggaamsgewig vinnig verskuif, ens.

Neuromuskulêre vaardighede:

- Kan vinnig beweeg – ratser.
- Verbeterde koördinasie.
- Beter musikaliteit.
- Verbeterde kinestetiese bewustheid, ruimtelike bewustheid, ens.

Uithouvermoë:

- Jy sal nie uitasem wees nie.
- Jy sal kan konsentreer sonder om bekommerd te wees oor hoe jy die klas gaan klaarmaak.
- Jou arms, bene en liggaam sal nie swaar en moeg voel nie, ens.
- Enige ander geskikte antwoorde

(10)
[15]

LET WEL: Die leerders het 'n keuse tussen VRAAG 3 en VRAAG 4.
Sien slegs die EERSTE antwoord na indien beide vrae beantwoord is.

VRAAG 3: SPIERE EN AKSIES

KOGNITIEWE VLAKKE:

3.1 = 4 punte = LAE vlak – benoem spiere/groepe en beskryf waar dit gevind word

3.2 = 4 punte = MEDIUM-vlak =

2 punte vir anatomiese aksies

2 punte vir verduideliking van een dansbeweging wat die anatomiese aksie uitvoer

MOONTLIKE ANTWOORDE:

3.1 Ken VIER punte toe vir benoeming en beskrywing van waar die VIER spiere/groepe gevind word. Ken 'n ½ punt toe vir slegs benoeming.

- **Quadriceps:**

Hierdie spiergroep word aan die voorkant van die dy/bobeen gevind.

- **Agterdyspiere ('Hamstrings'):**

Hierdie spiergroep word aan die agterkant van die dy/bobeen.

- **Adduktors:**

Hierdie spiergroep word binne-in die dy/bobeen gevind.

- **Gastrocnemius:**

Hierdie spier word agterop die onderbeen gevind.

Enige ander spiere/spiergroep in die been, bv. Die abduktors, heuproteerders en anterior onderbeenspiere

(4)

3.2 Ken TWEE punte toe vir verskaffing van twee anatomiese aksies en TWEE punte vir verduideliking van EEN dansbeweging vir elk van die anatomiese aksies.

- **Quadriceps:**

Ekstensie/strekking van die knie – strek die knie

- **Rectus femoris**

Fleksie – om die been hoog voor die liggaam in 'n skop op te gooi.

- **Agterdyspiere ('Hamstrings'):**

Ekstensie/strekking – om die been agter die liggaam op te lig.

- **Adduktors:**

Adduksie – dit is 'n groep spiere wat die bene uitdraai of wegbeweeg van die middellyn/middel af (uitwaartse rotasie).

- **Gastrocnemius:**

Plantaar-fleksie/Strekking van die tone – dit is verantwoordelik vir die lig van hakskene wanneer op die tone gestaan word, punt van die voete en help om van die vloer af te lig/druk wanneer gespring word en buig die knie.

(4)
[8]

Enige ander spiere/spiergroep in die been.

OF

VRAAG 4: BESERINGS EN BEHANDELING**KOGNITIEWE VLAKKE:****4.1 = 2 punte = MEDIUM-vlak****4.2 = 4 punte = LAE vlak****4.3 = 2 punte = MEDIUM-vlak****MOONTLIKE ANTWOORDE:****4.1 Verskil:**

Verstuit/Swik = besering van 'n ligament.

Verrekking = besering van 'n spier of sening. (2)

4.2 Moontlike antwoorde oor oorsake van kniebeserings:

- Swak belyning van knie
- Geforseerde uitdraai van been
- Verkeerde landing na 'n sprong
- Dans op verkeerde vloer – nie geveerde houtvloere nie
- Gebrek aan krag om bewegings te beheer
- Swak tegniek
- Swak kondisionering
- Nie korrek opgewarm nie
- Val, soos in 'n ongeluk, of valbeweging, soos in die choreografie
- Gebrek aan soepelheid
- Enige ander gesikte antwoord oor oorsake van kniebeserings. (4)

4.3 Moontlike antwoorde oor hoe om jou knieë in die dansklas te beskerm:

- Pas veilige danspraktyk toe, soos hou jou knieë regoor jou middeltoon wanneer jy jou knieë buig of land uit 'n sprong.
- Moenie stres op die ligamente plaas deur die gewrig buite normale omvang en bewegingsrigting te beweeg nie.
- Die knieë moet altyd voor 'n sprong buig, land deur die voet en eindig met 'n kniebuiging/demi plié. Hierdie landing sal voorkom dat die knieë en enkels stamp/skok en ernstige skade aan die enkels en knieë veroorsaak.
- Versterking van die spiere wat die gewrig omring, bv. die agterdyspiere ('hamstrings') en die quadriceps-spiergroepe, wat agter- en voorop die knie geleë is, stabiliseer die kniegewrig. Versterking van hierdie spiere het 'n beskermende effek op die knie, en kan stres op die kniegewrig tydens oefening verminder. (2)

[8]

VRAAG 5: POSTUUR/VEILIGE STREKWERK**KOGNITIEWE VLAKKE:****5.1 = 3 punte HOË vlak****5.2 = 4 punte HOË vlak****MOONTLIKE ANTWOORDE:****5.1 Verwys na die foto's. Dui korrekte of verkeerde posture/houdings aan.**

- **FOTO A** is 'n voorbeeld van 'n verkeerde postuur. Die danser se rug is oormatige agteroor gebuig; die pelvis is nie goed belyn nie wat ernstige rugprobleme, soos ooreising/verrekking van die lumbale ruggraat; stywe nek want die kop is nie belyn nie (ken vorentoe).
- Die danser se kernspiere word nie gebruik nie, wat sal verhinder dat die danser die liggaam en ledemate tydens bewegings balanseer en beheer.
- Enige ander geskikte antwoorde.
- **FOTO B** is 'n voorbeeld van goeie danspostuur en is die korrekte manier waarop die liggaam tydens optrede/dans gehou moet word.
- Die kop is omhoog, die nek is lank met kernstabiliteit en die gewrigte is belyn.
- Danser B verstaan hoe die verskillende liggaamsdele in verhouding tot mekaar werk en dit sal verseker dat die danser kan balanseer en beheer oor alle bewegings het. Dit sal ook gemaklike bewegings tydens alle aktiwiteite verseker.

(3)

5.2 Verwys na die prentjies: Terreine wat by die antwoord vir eie mening en voorstelle oor veilige strekwark ingesluit kan word.

- Dansers moet daarvan bewus wees dat daar verskillende tipes strekwark is wat gebruik kan word om soepel te word.
- Albei prentjies toon gevaarlike strekmetodes wat vermy moet word om te verhinder dat jou spiere en ligamente beseer word.
- Streekwark moet nie pynlik wees nie – dit kan moeilik wees, maar moet nie pynlik wees nie.
- Moet nooit jou liggaam in 'n strek inforseer of toelaat dat iemand anders jou in 'n strekbeweging inforseer nie; dis gevaarlik en sal beserings veroorsaak.
- Asemhaling is belangrik wanneer jy strek, want dit help om jou liggaam versigtig/geleidelik in die strek in te laat gaan.
- 'n Danser moet altyd bewus wees van sy/haar liggaam se beperkings en binne daardie raamwerk werk wanneer strek- en versterkingsoefeninge gedoen word.
- Enige ander geskikte antwoorde/voorstelle.

(4)

[7]**TOTAAL AFDELING A: 40**

AFDELING B: DANSGESKIEDENIS EN -GELETTERDHEID**VRAAG 6: GEMEENSKAPSDANSPROJEK EN LOOPBANE****KOGNITIEWE VLAKKE:**

- **Kolpunt 1: MEDIUM-vlak**
- **Kolpunt 2: LAE vlak**
- **Kolpunt 3: LAE vlak**

Baie moontlike antwoorde sal verskaf word. Antwoorde moet verband hou met die opvoerings/optredes by die dans-en-kunste fees. Kyk na hele antwoord voordat punte toegeken word.

MOONTLIKE ANTWOORDE:

VIËR aspekte oor die doel en die impak/invloed wat dit op die gemeenskap kan hê, bv.:

- Identifiseer kunstenaars en talent in die gemeenskap – koester dit verder
- Maak kunste toeganklik vir die gemeenskap
- Verskaf blootstelling vir plaaslike en professionele kunstenaars
- Skep werkseleenthede in die gemeenskap
- Gee jongmense 'n doel om na te streef
- Bring mense uit verskillende gemeenskappe bymekaar
- Inspireer jong kunstenaars
- Deel vaardighede en ontwikkel nuwe/bestaande talent
- Verskaf 'n platform vir die kunste
- Bevorder entrepreneurskap en kommersiële aktiwiteite in die gemeenskap
- Enige ander geskikte antwoord

(4)

DRIE geriewe/fasiliteite en bronne wat vir die opvoerings/optredes benodig sal word, bv.:

- Opvoerruimte binnenshuis/buite amfiteater, bv.:
 - Stoele/Sitplek vir die gehoor
 - Verhoog met 'n geskikte/geveerde houtvloer
 - Geskikte grootte vir die tipes optredes/opvoerings
 - Aantrekkamers vir die dansers/kunstenaars
- Klanktoerusting moet insluit:
 - Versterkers
 - Luidsprekers met genoeg volume
 - Mikrofone
- Reklamemateriaal moet insluit:
 - Plakkate/Strooibiljette vir reklame
 - Program van nommers/optredes/items vir die fees
 - Aankondiger vir die fees
 - Borge
- Enige ander geskikte antwoorde

(3)

DRIE werksgeleenthede/-poste in kunsproduksie wat vir die dans-en-kunste fees geskep sal word en verduideliking van die funksie van elk. Volpunte moet NIE aan eenwoord-antwoorde toegeken word NIE. Moet NIE punte toeken vir werksgeleenthede/-poste wat NIE met kunsproduksie verband hou NIE, bv.:

- **Organiseerder(s)/Bestuurder/Funksie-organiseerder/Projekbestuurder** wat al die items/nommers en volgorde van die fees sal beplan.
- **Reklameagent** om die fees te adverteer en die volle deelname en samewerking van die gemeenskap te verseker.
- **Choreografe/Regisseurs** vir die onderskeie dansstukke/kunswerke wat opgevoer of uitgestal gaan word.
- **Onderwysers/Fasiliteerders** om te help met die bestuur van die kunswerkswinkels vir kinders.
- **Klanktegnikus** wat in beheer sal wees van die musiek gespeel/ mikrofone/aankondigings, ens.
- **Dansers/Akteurs/Musikante, ens.** wat vir die gemeenskap sal optree.
- Enige ander geskikte kunsproduksiewerksgeleenthede/-poste.

(3)
[10]

NASIENRUBRIEK

BESKRYWER	PUNT	DIE KANDIDAAT
Uitstaande	9–10	<ul style="list-style-type: none"> • Toon uitstekende kennis van die doel van die fees en die potensiaal van die kunste om 'n impak/invloed op die gemeenskap te hê. • Toon 'n uitstekende begrip van die geriewe/fasiliteite en bronne benodig vir die optredes/opvoerings. • Koppel die program met geskikte werksgeleenthede/-poste in kunsproduksie en verduidelik die werksgeleenthede/-poste.
Voldoende	6–8	<ul style="list-style-type: none"> • Toon kennis van die doel van die fees en die potensiaal van die kunste om 'n impak/invloed op die gemeenskap te hê. • Toon begrip van die geriewe/fasiliteite en bronne benodig vir die optredes/opvoerings. • Koppel die program met werksgeleenthede/-poste in kunsproduksie met vae verduidelikings.
Gemiddeld	3–5	<ul style="list-style-type: none"> • Toon bepaalde kennis van die doel en die potensiaal van die kunste om 'n impak/invloed op die gemeenskap te hê. • Toon 'n bepaalde/minimale begrip van die behoeftes en bronne benodig vir die optredes of opvoerings. • Kan slegs werksgeleenthede/-poste noem, geen verduidelikings nie.
Nie Behaal Nie	0–2	<ul style="list-style-type: none"> • Toon geen/minimale/vae begrip van die vraag. • Verskaf inligting wat nie in die vraag gevra is nie. • Skryf baie min of niks.

VRAAG 7: FUNKSIES VAN DANS IN DIE SAMELEWING EN DANSVORME**KOGNITIEWE VLAKKE:**

7.1 = 6 punte LAE vlak

7.2 = 8 punte HOË vlak – vergelyking

7.1 Sien slegs die **EERSTE DRIE** na indien meer kategorieë verskaf is. 'n Insiggewende beskrywing word vir elke antwoord vereis.

7.2 Evalueer die hele antwoord voordat punte toegeken word. **HOË vlak** want die kandidaat word gevra om in volsinne **VIER** ooreenkomste en **VIER** verskille tussen **Afrika-dansbeginsels** en **ENIGE ANDER** dansvorm wat bestudeer is, te vergelyk en te verduidelik. Moet **NIE** punte toeken indien die kandidaat ander terreine, soos kostuums en rekwisiete, vir vergelyking ingesluit het **NIE**.

7.1 7.1.1 **Onderwys:**

- Dans kan gebruik word om die tradisies/geskiedenis van 'n gemeenskap oor te dra.
- Dit kan gebruik word om gemeenskappe oor sosiale/ maatskaplike kwessies op te voed.
- Dit kan mense vir loopbane/beroepes voorberei.
- Dit kan lewensvaardighede, soos dissipline en spanwerk, leer.
- Enige ander relevant antwoord. (2)

7.1.2 **Sosiale/Persoonlike transformasie:**

- Dans word gebruik in baie seremonies, bv. mondigwording – kind verander in volwassene. Troues – enkellopend verander in getroude, ens.
- Dans word in genesingsrituele gebruik – verander van siek in gesond.
- Baie dansers ervaar 'n gevoel van persoonlike transformasie deur dans, bv. doelgerigheid, verbeterde lewensvaardighede, verhoogde bewustheid van ander mense.
- Dans word gebruik om sosiale vaardighede te bou deur spanwerk- en vertrouens oefeninge
- Enige ander relevante antwoorde. (2)

7.1.3 **Kommunikasie:**

- Om idees en gedagtes oor te dra./Om in te lig sonder om woorde te gebruik – dans is 'n universele taal.
- Om emosies op 'n nieverbale wyse te toon/uit te druk.
- Enige ander relevante antwoord. (2)

7.1.4 **Godsdienste:**

- Dans word in baie geestelike seremonies gebruik om die betekenis/boodskap te versterk.
- Dans wat in godsdienstige gebruike/gewoontes of charismatiese kerkdienste gebruik word, kan aan transformasie gekoppel word.
- Enige ander relevante antwoord. (2)

7.1.5 **Protes/Verset:**

- Dans word gebruik om 'n politieke stelling te maak sonder om woorde te gebruik.
- Dans word gebruik om te betoog – toi-toi.
- Enige ander relevante antwoorde. (2)

- 7.2 **Baie moontlike dansvorms kan deur die kandidate verskaf word. Afrika-dans moet as een van die dansvorms ingesluit word. SLEGS bewegingsbeginsels moet by die antwoord ingesluit word. Kolpunte word gebruik om nasien te vergemaklik.**

KONTEMPORÊRE VS. AFRIKA-DANS

Verskille kan wees:

- **Afrika-dansbewegings** is tradisioneel en verander dikwels nie. **Kontemporêre dansbewegings** word dikwels deur improvisasie geskep en verskil van een choreograaf tot 'n volgende.
- **Afrika-dans** en musiek staan nie los van mekaar nie. Die dansers inkorporeer sang/liggaamsperkussie/ululasie ens. by hulle bewegings. **Kontemporêre dans** kies gewoonlik vooraf opgeneemde musiek wat die bedoeling/storie van die danswerk sal versterk en choreografeer bewegings om by die musiek te pas en kan ook sonder musiek werk.
- **Afrika-dans** boots bewegings na wat in die sigbare wêreld (natuur) gevind word. **Kontemporêre dans** pas natuurlike bewegings deur abstraksie aan.
- **Kontemporêre dans** behels dikwels hysings/teenwig tussen dansers. In **Afrika-dans** word dansmaats nie opgelig/gehys nie, maar word eerder op lyn-/sirkelformasies gefokus.
- **Afrika-dans** is ritmies. **Kontemporêre dans** is meer visueel.

(4)

Ooreenkomste kan wees:

- Albei dansvorms komplementeer swaartekrag in hulle bewegings/gee toe/dans na die grond toe.
- Albei dansvorms word meesal kaalvoet gedans.
- Albei dansvorms gebruik alledaagse bewegings/gebare.
- Albei dansvorms gebruik groot spronge en springbewegings wat swaartekrag uitdaag.
- Enige ander geskikte antwoorde.

(4)

[14]

NASIENRUBRIEK 7.2

BESKRYWER	PUNT	DIE KANDIDAAT
Uitstaande	7–8	Vergelyk en verduidelik, in goed geskrewe volsinne VIËR verskille en VIËR ooreenkomste tussen die bewegingsbeginsels van Afrika-dans en die bewegingsbeginsels van een ander dansvorm. Toon diepgaande begrip van die bewegingsbeginsels van albei dansvorms.
Voldoende	5–6	Vergelyk en verduidelik, in volsinne, VIËR verskille en VIËR ooreenkomste tussen die bewegingsbeginsels van Afrika-dans en die bewegingsbeginsels van een ander dansvorm.
Gemiddeld	3–4	Vergelyking van VIËR verskille en VIËR ooreenkomste tussen die bewegingsbeginsels van Afrika-dans en die bewegingsbeginsels van een ander dansvorm is basies/baie beperk.
Nie Behaal Nie	0–2	Kan nie vergelyk nie/Minimaal/Geen kennis van die bewegingsbeginsels van Afrika-dans en die bewegingsbeginsels van een ander dansvorm nie.

VRAAG 8: MUSIEK VAN 'N VOORGESKREWE WERK**KOGNITIEWE VLAKKE:**

8.2 = 1 punt LAE vlak

8.3 = 1 punt LAE vlak

8.4 = 4 punte MEDIUM-vlak

MOONTLIKE ANTWOORDE:8.1 *Ghost Dances* Christopher Bruce

8.2 Inti-Illimani (1)

8.3 Tradisionele Chileense volksmusiek (1)

8.4 **Kandidate moet ontleed hoe die musiek die werk versterk.****Eenwoord-antwoorde is nie aanvaarbaar nie.****Antwoorde kan die volgende insluit:**

- Die klank van wind aan die begin berei jou op 'n onheilspellende/spookagtige atmosfeer voor. Dit is simbolies daarvan om in 'n grot te wees, en dit maak die omgewing meer werklik, ens.
- Die gebruik van volksmusiek met tradisionele Suid-Amerikaanse instrumente versterk die volkstyl-bewegings en help om die storie te vertel.
- Die liedjies is hartseer en onvergeetlik en vertel van die mense se lyding. Dit word deur hulle bewegings uitgebeeld, bv. die vrou in die rooi rok.
- Party van die liedjies en musiek is vrolik en vinnig en skep die atmosfeer van hoe die lewe voor die oorlog was, bv. Deel 2 met die 3 mans en die 3 vroue.
- Op die sterwensoomblik is daar stilte wat tot die atmosfeer en hartseer van die oomblik bydra.
- Enige ander geskikte antwoord.

(4)
[6]

LET WEL: Die kandidaat het 'n keuse tussen VRAAG 9 en VRAAG 10.
Sien slegs die EERSTE antwoord na indien beide vrae beantwoord is

VRAAG 9 : CHOREOGRAAF EN DANSWERK

KOGNITIEWE VLAKKE:

2 punte = LAE vlak – inleiding/slot

**20 punte = MEDIUM vlak – invloede/medewerking/assosiasies/bewegingswoordeskat/
choreografiese style/bydrae tot dans**

8 punte = HOË vlak – simbolisme, interpretasie/opinie

Gebruik professionele oordeel en diepgaande kennis van die choreograaf en die danswerk wanneer nagesien word. Kolpunte word gebruik om nasien te vergemaklik.

NASIENRUBRIEK:

BESKRYWER	PUNT	DIE KANDIDAAT
Uitstaande	24–30	Uitstekende/Boeiende inleiding, opsomming en gevolgtrekking/slot vir onderhoud. Diepgaande begrip van hoe om 'n goeie vraag te stel om 'n goeie antwoord te ontlok. Sluit feitelike voorbeelde by antwoord in. Toon uitstekende begrip van die onderhoudformaat. Het 'n breë en gedetailleerde kennis van beide die choreograaf en die danswerk. Kan die simbolisme gebruik, opinie gee/ interpreteer en verskaf duidelike, gedetailleerde voorbeelde . Sluit alle afdelings gevra, in – invloede en medewerkings(samewerkings)/bewegings en choreografiese styl/bydraes/symbolisme, met aandag aan besonderhede .
Verdiensielik	21–23	Duidelike, goed geskrewe inleiding, opsomming en gevolgtrekking/slot vir onderhoud. Verstaan hoe om 'n goeie vraag te stel om 'n goeie antwoord te ontlok. Sluit gedetailleerde, feitelike voorbeelde by antwoord in. Skryf asof dit 'n onderhoud is. Het 'n gedetailleerde kennis van beide die choreograaf en die danswerk. Kan die simbolisme gebruik , ontleed en verskaf voorbeelde . Sluit alle afdelings gevra, in – invloede en medewerkings(samewerkings)/bewegings en choreografiese styl/bydraes/symbolisme.
Weselik	18–20	Basiese inleiding, opsomming en gevolgtrekking/slot vir onderhoud. Basiese begrip van hoe om 'n goeie vraag te stel om 'n goeie antwoord te ontlok. Sluit voorbeelde by antwoord in. Skryf asof dit 'n onderhoud is. Het kennis van beide die choreograaf en die danswerk. Kan die simbolisme gebruik , ontleed en verskaf voorbeelde . Sluit alle afdelings gevra, in – invloede en medewerkings(samewerkings)/bewegings en choreografiese styl/bydraes/symbolisme, maar het basiese/beperkte kennis van sommige afdelings.
Voldoende	15–17	Beperkte inleiding. Sluit óf opsomming óf gevolgtrekking/slot vir onderhoud in. Beperkte begrip van hoe om 'n goeie vraag te stel om 'n goeie antwoord te ontlok. Sluit basiese voorbeelde by antwoord in. Skryf op beperkte manier vir 'n onderhoud . Het basiese kennis van beide die choreograaf en die danswerk. Kan produksie-elemente, musiek en bewegingswoordeskat beskryf . Sluit alle afdelings gevra, in – invloede en medewerkings(samewerkings)/bewegings en choreografiese styl/bydraes/symbolisme, maar het beperkte kennis van sommige afdelings.
Gemiddeld	12–14	Beperkte/Geen inleiding, opsomming óf gevolgtrekking/slot vir onderhoud nie. Stel vrae direk uit wat in die vraestel staan. Baie min voorbeelde by antwoord ingesluit. Skryf swak of glad nie vir 'n onderhoud nie. Het beperkte kennis van die choreograaf en die danswerk. Kan sommige terreine beskryf – invloede en medewerkings(samewerkings)/bewegings en choreografiese styl/bydraes.
Elementêr	10–11	Geen inleiding, opsomming óf gevolgtrekking/slot vir onderhoud nie . Sukkel om 'n vraag te stel. Minimale voorbeelde by antwoord ingesluit. Skryf swak – nie onderhoud nie . Het baie min kennis van die choreograaf en die danswerk. Kan minimale beskrywing van sommige terreine gee – invloede en medewerkings(samewerkings)/bewegings en choreografiese styl/bydraes.
Nie Behaal Nie	0–9	Geen inleiding, opsomming óf gevolgtrekking/slot vir onderhoud nie . Sukkel om 'n vraag te stel. Min/Verkeerde inligting by antwoord ingesluit. Skryf swak – nie onderhoud nie . Het baie min/geen kennis van óf die choreograaf óf die danswerk nie. Het baie min/geen kennis van die meeste terreine nie – invloede en medewerkings(samewerkings)/bewegings en choreografiese styl/bydraes.

VRAAG 10: SUID-AFRIKAANSE DANSWERK EN CHOREOGRAAF**KOGNITIEWE VLAKKE:****2 punte = MEDIUM-vlak – inleiding/gevolgtrekking(slot)/aanbieding****20 punte = MEDIUM-vlak – invloede/medewerings(samewerkings)/assosiasies/
bewegingswoordeskat/choreografiese style/bydrae tot dans****8 punte = HOË vlak – simbolisme, opinie/interpretasie****Gebruik professionele oordeel en diepgaande kennis van die choreograaf en die danswerk wanneer nagesien word. Kolpunte word gebruik om nasien te vergemaklik.****Kandidate moet 'n aanbieding vir dansleerders oor die choreograaf, Alfred Hinkel, en die danswerk, *Bolero/Last Dance*, voorberei.****Kolpunte, breinkaarte of opstelle kan in die aanbieding gebruik word en behoort die volgende in te sluit.****'n Inleiding en slot/gevolgtrekking.****Invloede, assosiasies/samewerking, (medewerking)****Moontlike areas wat ingesluit kan word:**

- Hinkel het in die Namakwaland grootgeword. Sy gesin was konserwatief.
- Hy het op die ouderdom van tien begin dans, alhoewel sy vader daarteen gekant was.
- Hy het vir 'n kort rukkie in die vroeë 1970's sy opleiding by die UCT School of Dance voortgesit, en toe na sy tuiste in Namakwaland teruggekeer.
- Sy daaglikse ondervinding om in die 'gekleurde' gemeenskappe klas te gee (sonder behoorlike geriewe/fasiliteite) het die fondasie vir 'n waarlik oorspronklike en vindingryke benadering tot dansonderrig en choreografie gelê.
- Hinkel het John Linden en Dawn Langdown in Okiep, Namakwaland, ontmoet, twee mense met wie hy voortdurend in die jare daarna sou saamwerk.
- Saam het hulle die Namakwaland Dansgeselskap gestig.
- Hy het in 1981 as 'n danser by Jazzart Dance Theatre aangesluit en uiteindelik as die direkteur/regisseur oorgeneem.
- Deur die onstuimige tye van die noodtoestand het hy toenemend verpolitiseer wat ook in sy werk weerspieël is.
- Blootstelling aan werk deur improvisasie gedurende die Abamanyani-proses, het die manier beïnvloed waarop hy begin werk het en hy het 'n unieke manier van opleiding/onderrig en choreografering ontwikkel waarop hy uit die dansers se wesens/kerne/innerlike put.
- Enige ander feitlike antwoorde.

Bewegingswoordeskat en choreografiese styl gebruik en hoe dit innoverend was

- *Bolero* was 'n nuwigheid op sy dag. Hinkel se werk het elemente getoon wat nog selde (of nooit) op 'n verhoog gesien is nie, soos:
 - Afrika-dans is as uitvoerende kuns opgevoer.
 - Afrika-dans is voorheen as 'n eienaardige/rare toeriste-atraksie beskou.
 - Die opvoer van die vroeëre weergawes van *Bolero* was noodsaaklik om 'n erkende plek vir Afrika kontemporêre dans in die wêreld van die Suid-Afrikaanse uitvoerende kunste te vestig.
 - Afrika-dans is op klassieke musiek getoonset.
 - Rubberstewels ('Gumboots') is deur vrouens, in besonder wit vrouens, gedra. 'n Mens moet besef dat rubbersteweldans ('gumboot dancing') by 'werkersklas mense, meesal myners en dokwerkers' ontstaan het en dit was nie praktyk dat vroue dit opvoer nie, veral nie wit vroue nie.
- Toe die vroulike rolbesetting van *Bolero* dus op die verhoog marsjeer, het hulle 'n kulturele en maatskaplike drumpel oorgesteek.
- Rubberstewels is op avant-garde wyse gebruik.
- Tradisioneel word dit met 'n krom rug opgevoer/gedans; Hinkel het getoon hoe 'n gevestigde tegniek vir kreatiewe doeleindes gemanipuleer kan word toe sy dansers hulle eie regop weergawe van rubbersteweldans ('gumboot dancing') opgevoer het.
- Die kontakwerk wat in *Bolero* getoon word, is baie innoverend vir daardie tyd.
- Die tradisionele rolle van mans en vroue is verontagsaam.
- In *Bolero* word mans deur mans opgelig, word vroue deur vroue gehys/opgelig, word mans deur vroue opgelig ens.
- Die tradisionele rolle van die man en die vrou is onderstebo gedraai toe Hinkel se stuk ondermynend voorgestel het dat vroue daarop geregtig was, en in staat was, om aksie te inisieer en leierskap te aanvaar en dat mans swak en weerbaar kon voel.
- *Bolero* het sterk politieke stellings gemaak.
- Met elke weergawe is die choreografie deur die deelnemers beïnvloed; elkeen het sy eie uniekheid na die vertolking gebring aangesien Hinkel nog altyd improvisasie gebruik het wanneer hy danswerke skep.
- Hy het ook verskillende dansvorms saamgesmelt, soos kontemporêre en Afrika-dans en Indiese en kontemporêre dans.
- Enige ander geskikte antwoorde.

(Let wel dat daar oorvleueling tussen bewegingswoordeskat en simbolisme kan wees.)

Simbolisme/opinie/interpretasie

- *Bolero* is al op verskeie uiteenlopende maniere opgevoer om aan talle doeleindes te voldoen. In die vroeëre weergawes van *Bolero* was Hinkel se bedoeling om deur dans simboliese stellings te maak oor kwessies waaroor nie gepraat mag word nie (dit het amper een van Jazzart se beleide geword) oor politiek, misbruik, seksualiteit, ens.
- Elke opvoering van die werk simboliseer 'n verskuiwing in die houding/ingesteldheid van die mense en die land vanaf die apartheidsjare tot na apartheid. Aanvanklik het dit kommentaar gelewer op politiek, toe is dit vir feesviering gebruik (dit is by Nelson Mandela se inhuldiging opgevoer) en ook as aansporing vir medewerking tussen klassieke en kontemporêre dansgeselskappe as die gewer van hoop.
- *Bolero* is 'n werk wat 'n redelik politiese spoor volg en voortdurend transformeer deur die herbewerkingsproses wat elke keer wat dit opgevoer word, 'n nuwe betekenis skep.
- Die oorspronklike weergawe simboliseer die 'oorwinning oor vooroordeel' en fokus hoofsaaklik op die Ontugwet – stellig die mees kontroversiële van die wette van die Suid-Afrikaanse apartheidsregering wat probeer het om paartjies van verskillende rasse te verbied om te meng.
- Die kostuums is gebruik om stellings te maak, soos kostuums wat nie geslagspesifiek is nie, word gedra om geslagsdiskriminasie te simboliseer, leer en sjiffon saam simboliseer die krag en sagtheid van vroue, ens.
- Enige ander geskikte antwoorde, opinies of interpretasies.

Bydrae tot dans in Suid Afrika

- Hinkel werk oorwegend met onopgeleide dansers en ontwikkel hulle talent deur opleidingsmetodes wat ontwikkel is deur in minderbevoorregte gebiede te werk.
- Hy het in 30 jaar sy eie opleidingstyl en metode ontwikkel wat hy gebruik het om sy dansers op te lei. Hierdie styl is nou deur baie dansers se choreografe aangeneem en op hulle eie manier ontwikkel.
- Hinkel kombineer ook 'n mengsel van style – kontemporêre, Afrika, Indiese en ook klassieke elemente van dans wat ook maniere om in hierdie land te choreografeer, beïnvloed het.
- Gebruik dans om sosiale kommentaar te lewer, veral dit wat met seksisme, rassisme en ander vorms van diskriminasie en misbruik van mag te make het.
- Hy ontwikkel en populariseer improvisasie as 'n middel om nuwe materiaal vir choreografie te skep.
- Hy is uitgesproke oor onregverdighede.
- Hy was 'n mentor vir baie beginner-dansgeselskappe.
- Hy het skole met kunstenaars ondersteun en demonstrasieklasse aangebied.
- Hy het baie dansers opgelei, wat die nuwe geslag meesteronderwysers en -choreografe geword het, met 'n opleidingsprogram wat deur Jazzart aangebied is. [30]

TOTAAL AFDELING B: 60
GROOTTOTAAL: 100